

«کاخون» نمی تواند جای تنبک را بگیرد

یکی از سازهایی که طی سال‌های اخیر مورد توجه بسیار نوازندگان ایرانی قرار گرفته، کاخون است اما باید دانست که این ساز کوبه‌ای دارای چه ویژگی‌هایی است و تا چه حد با موسیقی ایرانی هم‌خوانی دارد؟

گروه فرهنگ و هنر-یکی از مهم‌ترین و اصلی‌ترین ابزار تولید موسیقی سازها هستند که بر اساس قدمت و شبیهه فرهنگ و نیازهای روز مردم هر سرزمین شکل گرفته‌اند و طی سال‌هاها و دهه‌ها و قرن‌ها توسط هنرمندان تکامل یافته‌اند و با ابداع سبک‌های مختلف بر تعداد آنها افزوده شده است. موسیقی پر قدمت ایرانی نیز از این روند مستثنی نیست و به لحاظ سازبندی‌ها دارای تنوع بسیار است.

ساخت و ابداع سازها برای جبران کاستی‌ها در موسیقی ایرانی

از گذشته تاکنون برخی از هنرمندان با ابداع و ساخت برخی از سازها برای رفع کاستی‌های موجود تلاش کرده‌اند و گاه موفق بوده‌اند و گاه ساز ابداعی‌شان مورد توجه قرار نگرفته و جایگاه مشخصی در موسیقی ایرانی پیدا نکرده است. آنچه مسلم است این است که برخی سازها به مدد وجود آسانسید پر تلاش و دغدغه‌مند از رتقایافته‌اند و در موسیقی دستگاهی و حتی مقامی جایگاه مهمتر و بهتری پیدا کرده‌اند. تار، تنبک، ستور و کمانچه برخی از سازهای هستند که طی سال‌ها و دهه‌های گذشته در اکثرته‌های ایرانی حضور و جایگاه مهم و با اهمیتی پیدا کرده‌اند.

بهره‌گیری از سازهای اروپایی در موسیقی ایرانی

به اعتقاد همگان استفاده از سازهای غرب و مرکز آفریقا از آن استفاده می‌کرده‌اند و بعدها توسط بردگان و خدمتکاران پرویی که در کشتی‌های اسپانیایی کار می‌کرده‌اند، ترویج شده است. برخی دیگر نیز می‌گویند که نوازنده حین نوازندگی به آن ضربه می‌زند و ایجاد ریتم می‌کنند و تا یا نام دارد. برای ساخت صفحه تا یا معمولاً از چوب‌های درخت گیلان، ماهون و افرا استفاده می‌کنند. در حالی‌که قسمت‌های دیگر ساز از درختانی چون کاج، صنوبر و سایر چوب‌های مرغوب ساخته می‌شود. اخیراً نیز کاخون‌های دیگری از جنس پلاستیکی گلاس که نوعی افزوده پتروشیمی است ساخته می‌شوند. این نوع سازها کمی بزرگتر از کاخون‌های چوبی هستند و در دو سمت کناری تا یا ساخته و دراخته می‌شود، که البته برخی از سازها فاقد این حفره‌ها هستند.

غیرایرانی در موسیقی ایرانی به تکامل موسیقی ایرانی منجر نشده است. شاید اگر هنرمندانی مانند زنده‌یاد ابوالحسن صبا نبود، ویلون هیچگاه به سازی ایرانی تبدیل نمی‌شد و جایگاه مشخص و ثابتی در موسیقی دستگاهی ایران پیدا نمی‌کرد و زنده‌یاد جواد معروفی بود که از ساز کلاسیک و اروپایی پیانو در موسیقی ایرانی بهره گرفت و سبک و سیاقی جدید را در نحوه نواختن این ساز رقم زد. بی‌شک ایرانی‌زده کردن سازهای وارداتی کار هر کسی نیست و این اتفاق به دانش و سواد و تخصص بسیار نیاز دارد و تلاش و زمان بسیار می‌طلبد. شاید به همین دلیل است که اغلب سازهای غیرایرانی در موسیقی ایرانی جایی نیافته‌اند و در مدت زمانی کوتاه کنار گذاشته شده یا فراموش شده‌اند.

ساز کوبه‌ای «کاخون» و ویژگی‌ها و تاریخچه آن

یکی از سازهایی که طی سال‌های اخیر مورد توجه بسیار نوازندگان ایرانی قرار گرفته، کاخون است. کاخون یا کاخن در زبان اسپانیایی به معنی جعبه و صندوقچه است و در دسته سازهای کوبه‌ای قرار می‌گیرد. در رابطه با زمان و مقطع ابداع و پیدایش ساز «کاخون» چند روایت مختلف وجود دارد. برخی می‌گویند این ساز از اوایل قرن هجدهم میلادی مورد توجه قرار گرفته و آنطور که می‌گویند در ابتدا برده‌های

کاخون جعبه‌ای مکعب مستطیل شکل است که پنج سطح آن از یک لایه چوب نازک به ضخامت ۱/۳ تا ۲ سانتی‌متر ساخته می‌شود. سطح ششم نیز که یکی از مستطیل‌هاست، توسط یک لایه تخته سلا پورشاده می‌شود. این سطحی است که نوازنده حین نوازندگی به آن ضربه می‌زند و ایجاد ریتم می‌کنند و تا یا نام دارد. برای ساخت صفحه تا یا معمولاً از چوب‌های درخت گیلان، ماهون و افرا استفاده می‌کنند. در حالی‌که قسمت‌های دیگر ساز از درختانی چون کاج، صنوبر و سایر چوب‌های مرغوب ساخته می‌شود. اخیراً نیز کاخون‌های دیگری از جنس پلاستیکی گلاس که نوعی افزوده پتروشیمی است ساخته می‌شوند. این نوع سازها کمی بزرگتر از کاخون‌های چوبی هستند و در دو سمت کناری تا یا ساخته و دراخته می‌شود، که البته برخی از سازها فاقد این حفره‌ها هستند.

انواع «کاخون» و ویژگی‌های آن

به‌طور کلی دو مدل «کاخون» وجود دارد. ثابت و قابل تنظیم. هر دو مدل دارای فنر یا سیم گیتار هستند. با این تفاوت که کاخون ثابت قابل تنظیم نیست و صدایی یکنواخت دارد. البته این ویژگی دلیلی بر غیر حرفه‌ای بودن ساز نیست. اتفاقاً کاخون ثابت طرفداران بسیار دارد و همواره توسط کمپانی‌های معروف و معتبر تولید می‌شود. کاخون‌های قابل تنظیم نیز دارای فنر یا سیم گیتار هستند، اما قابلیت تغییر صدا دارند. کاخون‌های فنری، قابلیت شل شدن فنر و بخش صدای چوب را دارا هستند و کاخون‌های سیمی نیز مانند گیتار قابلیت کوک شدن دارند و صدایشان زیر و بم می‌شود.

رواج «کاخون» در ایران

در میان سازهای متعددی که طی سال‌ها و دهه‌های گذشته مورد استفاده

مازیار بیژنی:

مدیران هنوز به تأثیر «کاریکاتور» واقف نیستند

جهان که متوسط سنی‌شان از ۴۰ سال به بالاست، بنابراین ایران جز معدود کشورهایی است که کاریکاتوریست‌های نسل جوانش، در نمایشگاه‌های داخلی و خارجی حضوری پرشور دارند. البته از لحاظ کیفیت، هنوز جای کار داریم که بتوانیم در رقابت جهانی، جایگاهی برای خود باز کنیم اما اگر همین امروز هم بخواهیم در رقابت‌های جهانی شرکت کنیم چیزی کم نداریم، چون کاریکاتوریست‌های ایرانی برخلاف هنرمندان اروپایی و آمریکایی، خیلی حرف برای بیان دارند. این هنرمندان درباره مزیت‌های کاریکاتور برای انتقال پیام اظهار کرده‌اند: علاوه بر بیان جهانی که کاریکاتور دارد، سرعتی که در انتقال پیام و حس هنرمند به مخاطب دارد نسبت به

حال حذف است. وی، جایگاه این نوع کاریکاتور را در فضای مجازی، جایگاه بهتری دانست و افزود: کاریکاتور مطبوعاتی و کارتون در فضای مجازی جایگاهی پیدا کرده است و مخاطب خودش را دارد.

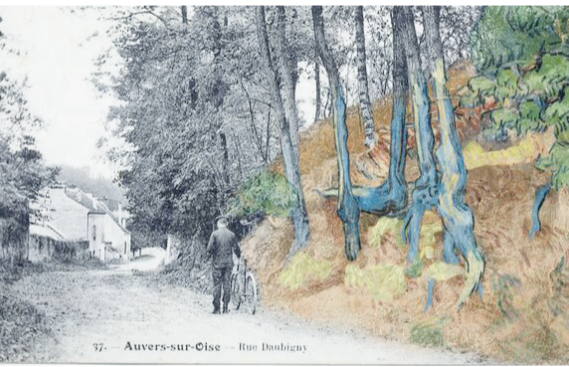
بیژنی خاطر نشان کرد: از طرف دیگر به نظر من باید از این کارتون‌ها در فضاهای شهری نیز بهره گرفت چرا که جای کار بسیاری دارد و مدیران شهری و هنری هنوز خیلی به این مسأله واقف نیستند که اثرات فرهنگی این هنر تا چه حد است.

وی گفت: ما کاریکاتوریست‌های خیلی خوبی در ایران داریم که کارشان حرفه‌ای است و اتفاقاً نسل جوان هم هستند برخلاف هنرمندان این حوزه در

گروه فرهنگ و هنر - مازیار بیژنی معتقد است علاوه بر زبان جهانی که کاریکاتور دارد، سرعتی که در انتقال پیام و حس هنرمند به مخاطب دارد نسبت به بقیه هنرهایش و مؤثرتر است. مازیار بیژنی هنرمند کاریکاتوریست دربار زین جهانی‌سازی کاریکاتور و کارتون و استفاده آن به عنوان یک ابزار رسانه‌ای

راز یکی از نقاشی‌های «ون گوگ» کشف شد

گروه فرهنگ و هنر - کارشناسان موفق شدند به کمک یک کارت پستال مکانی را که الهام‌بخش یکی از تابلوهای نقاشی «ون گوگ» است، کشف کنند. «ونسان ون گوگ» نقاش مشهور هلندی صد و سی سال پیش در اتاقی در مهمانخانه‌ای واقع در شهر «اور سور اواز» از خواب برخاست و بی‌سه‌روال هر روز با بومی در دست برای نقاشی کردن از مهمانخانه خارج شد. همان شب با زخمی کاشنده ناشی از شلیک گلوله به مهمانخانه بازگشت و در روز بعد یعنی در ۲۹ جولای ۱۸۹۰ درگذشت.

کارشناسان سال‌ها دنبال وقایع روز حادثه شلیک گلوله بودند و حالا «ووترون» مدیر علمی موسسه «ون گوگ» به کمک کارت پستالی قدیمی از تصویر جاده‌ای در شهر «اور سور اواز» واقع در ۲۰ مایلی پاریس انجام داد. مدیر این موسسه این کارت پستال را از زن سالمند ۹۴ساله‌ای برای انجام تحقیقات امانت گرفته بود و در یکی از روزهای قرنطینه هنرمند مشهور ارائه دهد.

به ناچار به مرکز کارایی مراجعه می‌کند و با توجه به مهارت‌های اندکش، شغلی منحصر

به فرد به او پیشنهاد می‌شود: پرستاری از مرد جوانی که به دلیل عاشقانه و زیبا از جو جو شده است. لوتیسا مرد است که شغل را جانی که کارش از آن دست می‌دهد و چون به درآمدش احتیاج دارد، ناچار است شغل پرستاری از مردی توانخواه را بپذیرد. درباره‌ی کتاب من پیش از تو

داستان کتاب من پیش از تو درباره‌ی لوتیسا کارلک است. دختری بیست و شش ساله از طبقه کارگر جامعه که به‌همراه خانواده اش زندگی می‌کند. زندگی یکنواخت و فاقد بلند پروازی او مدام تحت الشعاع موفقیت‌های خواهر کوچکترش، ترینا قرار دارد تا این که یک روز صبح شکل هفت ساله‌اش را در کافه محلی از دست می‌دهد. او

معرفی کتاب «میوه خارجی» نویسنده: جو جو مویز مترجم: مریم مفتاحی

گروه فرهنگ و هنر - کتاب میوه خارجی، داستانی عاشقانه و زیبا از جو جو مویز است که مریم مفتاحی ترجمه کرده است. میوه خارجی دو روایت عاشقانه است که در دو زمان مختلف اتفاق می‌افتد و دو زندگی را به طرز عجیبی به هم پیوند می‌دهد. کتاب میوه خارجی داستانی عاشقانه و زیبای دو زندگی با روایت‌های موازی است. داستان در بخش‌های گذشته، حال و بخش پایانی روایت می‌شود و از زنان شجاعی می‌گوید که برای رسیدن به حقتشان، یعنی داشتن زندگی عاشقانه‌ای آرم و بی‌دردر حاضرند بچنگند و تا زمانی که چیزی را که می‌خواهند بدست نمی‌آورند، از پا نمی‌نشینند. دختری به نام لُتی که مادرش

نوازندگان داخلی قرار گرفته‌اند، «کاخون» شاید بیش از بقیه مورد توجه قرار گرفته است. ساختار فیزیکی و نحوه نواختن «کاخون»، همچنین تنوع صدایی که از آن سماع می‌شود به نوعی با اغلب سازهای کوبه‌ای متفاوت است و شاید همین ویژگی‌ها باعث شده طی مدت زمانی کوتاه در میان جوانان ایرانی به محبوبیت برسد؛ تا آنجا که برخی از سازندگان ایرانی نیز نسبت به تولید آن اقدام کرده‌اند.

در حال حاضر برخی از افراد و گروه‌های ایرانی که در سبک‌هایی چون پاپ، جاز، فلامنکو و موسیقی تلفیقی فعالیت می‌کنند از وجود «کاخون» در آثار و اجراهایشان بهره می‌برند. همانطور که گفته شد «کاخون» جزو سازهای کوبه‌ای است و همین موضوع باعث شده نوازندگان تنبک، دف و دیگر سازهای کوبه‌ای نوازندگی آن را به سادگی بیاموزند. اتفاق دیگری که گاه ششادش بوده این است که برخی نوازندگان تنبک از این ساز در موسیقی ایرانی استفاده می‌کنند. با توجه به محبوبیت «کاخون» در میان اهالی موسیقی، آیا این ساز می‌تواند جایگزین مناسبی برای تنبک و دف و دیگر سازهای کوبه‌ای باشد و در موسیقی ایرانی مورد استفاده قرار گیرد؟ «کاخون» در موسیقی ایرانی جایگاه دارد اما نمی‌تواند جای تنبک را بگیرد

تنبک را به عنوان ابزار افکتیو قابل استفاده است

امیرحسین طریقت (مدرس، آهنگساز و نوازنده تنبک) که سال ۱۳۸۵ ساز کوبه‌ای «نونابگ» را ابداع کرده و آن را به تأیید آسانسید مطرح رسانده، درباره ساز کاخون و هم‌خوانی آن با موسیقی ایرانی نظراتی دارد. او گفت: به هر حال هر سازی شخصیت خاص خودش را دارد و همه سازها به نوعی مورد تأیید هستند. «کاخون» نیز سازی کوبه‌ای بوده که در اسپانیا نیز مورد استفاده قرار گرفته و وارد موسیقی «فلامنکو» شده است.

صدای دمام خیلی بیشتر از کاخون به دل می‌نشیند که البته این نظر شخصی من است. سیماک بنایی درباره چگونگی انتخاب سازهای کوبه‌ای توسط هنرجویان و علاقمندان ایرانی نیز گفت: به نظر علاقمندان سازهای کوبه‌ای بهتر است جلد دوم دایره‌المعارف سازها، نوشته آقای محمدرضا درویشی را مطالعه کنند. تا آنجا که به یاد دارم این کتاب منبع سازهای کوبه‌ای است و علاقمندان می‌توانند با

طریقت درباره دلایل ورود این ساز به برخی ارکسترهای موسیقی ایرانی نیز گفت: کاخون به دلیل دیدگاه‌های شخصی برخی افراد و توجه برخی از نوازندگان تنبک که هیچ آشنایی با آن ندارند، عمومیت یافته و وارد مورد موسیقی ایرانی شده است.

طریقت درباره شباهت‌های دو ساز «کاخون» و تنبک نیز گفت: شباهت‌های دو ساز کاخون را از سازهایی چون تنبک و دف متمایز کرده است.

طریقت در ادامه گفت: به هر حال تفاوت‌هایی است که گفتیم، دیلیسی بر بد بودن «کاخون» نیست و من نیز این ساز را بسیار دوست دارم، اما به شرط آنکه نوازنده کاخونی که علم و اصولش را بلد است آن را بنوازند، نه نوازنده دف و تمبک! در این صورت است که من «کاخون» را صد درصد تأیید می‌کنم و آن را سازی خوب و کارآمد می‌دانم. وی در پایان صحبت‌هایش، در پاسخ به این سؤال که آیا «کاخون» در موسیقی دستگاهی ایرانی جایگاه مشخص و ثابتی پیدا خواهد کرد یا خیر، گفت: شاید این اتفاق رخ دهد و کاخون در موسیقی ایرانی جایگاهی پیدا کند؛ اما قطعاً نمی‌تواند جای تنبک را بگیرد. به هر حال کاخون نیز زیبایی‌های خودش را دارد و می‌تواند به عنوان ابزاری افکتیو مورد استفاده قرار گیرد.

تکنولوژی فرهنگ دیگران را به ما تحمیل نمی‌کند. سیماک بنایی (موسیقی‌دان، مدرس و نوازنده تنبک) نیز درباره ساز کاخون گفت: شخصاً بدم نمی‌آید کاخون بنوازم و مدنی نیز این کار را کردم اما پس از مدتی دمام را جایگزین آن کردم و سپس متوجه شدم

تورق آن، ساز کوبه‌ای مورد علاقه‌شان را بیابند و نوازندگی را آن را بیاموزند. سیماک بنایی در پایان گفت: تکنولوژی همراه خوش فرهنگ دیگران را به ما تحمیل می‌کند و یکی از دلایل مورد توجه قرار گرفتن سازهای غیر ایرانی همین است. جالب اینکه، شخص علاقمند برای خرید کاخون سه میلیون هزینه می‌کند در حالی که سازی چون دمام زیر یک میلیون تومان قیمت دارد.

طریقت درباره شباهت‌های دو ساز «کاخون» و تنبک نیز اینگونه توضیح داد: من در مقطعی نزد یکی از آسانسید به یادگیری کاخون پرداختم و متوجه شدم که اصول متفاوتی دارد و اصلاً به تنبک شبیه نیست. نحوه دست گرفتن و شیوه نواختن این دو ساز با یکدیگر متفاوت است که آن تفاوت‌ها در ریتم‌ها نیز وجود دارد و همه این موارد کاخون را از سازهایی چون کاخون را از سازهایی چون تمبک و دف متمایز کرده است.

تقدیر جشنواره ایتالیایی از عکاس ایرانی

گروه فرهنگ و هنر - جشنواره G.O.F.A.P ایتالیا از عکاس ایرانی تقدیر کرد. جشنواره G.O.F.A.P ایتالیا در دو بخش برگزار شد و در پایان عکاس ایرانی از این رویداد تقدیر هیات داوران را کسب کرد. در این رویداد که در دو بخش آزاد رنگی و آزاد تک رنگ برگزار شد، عکس «دختری که در نماز پرواز می‌کند» از احمد خطیری تقدیر هیات داوران را دریافت کرد. در این جشنواره ایتالیایی که زیر نظر فدراسیون بین‌المللی هنر عکاسی (فاب)، انجمن سلطنتی عکاسی انگلستان و PSA برگزار شد، آثاری از عکاسان عضو کلوب مرزویی، سید رضاجوادی، فرزین ناظم زاده، ایلا آذری تیریزی، مهرداد مقصدیان، مهناز نوریان و هونن باباپور پذیرفته شدند. فدراسیون بین‌المللی هنر عکاسی (فاب) که به عنوان تنها مؤسسه بین‌المللی در زمینه کشورهای مختلف جهان بوده است.

رستوران SAYDA

سای دا

انواع غذاهای ایرانی و دریایی با کادری مجرب و با سابقه آماده عقد قرارداد با شرکت‌ها و موسسات

آدرس: کیش - بلوار خیام - خیابان باباطاهر TS 44 | تلفن: ۰۷۶۴۴۴۰۴۰۰

نماینده‌ی چارگی زاده که: ۰۶۰۶

مشاوره و صدور انواع بیمه نامه‌ها

تلفن: ۳۳۶۷۸۶۳۸ | موبایل: ۰۹۱۷۷۶۴۱۳۲۱

بندرعباس، اوقاف، پاساژ آسمان

فروش، نصب و تعمیر

انواع اسپلیت، کولر، یخچال‌های خانگی و صنعتی کولر ماشین، سردخانه، چیلر، داکت، پمپ آب

مهندس نجف صنفی | ۰۹۰۲۸۹۵۹۹۰۰۶